

Gustau Muñoz ha reunit en un llibre diversos articles ja publicats. JORDI GARCIA

Varabar un país

Assaig

Herència d'una època

Gustau Muñoz

Tàndem Edicions. València, 2007

Adrià Chavarria

Gustau Muñoz retrata una panoràmica: el País Valencià. Aquell amb el qual compartim la mateixa llengua i cultura. Una altra aposta pels Països Catalans.

L'autor espigola alguns articles que, durant cinc anys, ha publicat en diverses publicacions valencianes i catalanes. Des de la revista del Centre de Lectura de Reus, l'edició valenciana del diari *El País*, la revista de crítica de llibres *Caràcters*, passant per *L'Avenç*, *La Revista de Catalunya* i la revista *Rels*, entre d'altres.

Aquests textos són petites cambres d'assajos, com feia també Joan Fuster, herència sempre present en els escrits de Muñoz; l'in-

tent d'estudiar l'acció política valenciana vertebrava tot el discurs. Un discurs que no es decanta per les dretes o les esquerres. Els trencalls de l'acció política han canviat. És per aquest motiu que Muñoz combat amb idees allunyades de tota ideologia.

Una preocupació constant és la identitat valenciana en el discurs polític i cultural. La defensa aferrissada del valencià com a llengua de cultura travessa l'eix transversal d'aquest recull; per una altra banda, la crítica sempre present a la burgesia valenciana que fugí del tema nacional per pactar amb l'espanyolisme més ranci —el blaverisme—. L'acció dels governs del Partit Popular pretenen desdibuixar de soca-rel el fet valencià. Punyents i constructives són les crítiques a l'acció malgastadora del PP valencià, analitzades tant des d'un punt de vista econòmic com cultural. Han aixecat frontera i anihilat els tímids però avançats in-

tents que, durant el franquisme, protagonitzaren els intel·lectuals i la majoria de l'esquerra valenciana. El Partit Socialista també rep la seva part. Fou una gent poruga que no va apostar prou fort quan les circumstàncies encara eren favorables. Es va recuperar la Generalitat, però van actuar tan antifusterianament com van poder.

Aquests assajos també cartografiaven la tasca feta per gent com ara Joan Fuster, Doro Balaguer, Valerià Miralles, Artur Heras i Ernest Garcia. Cadascú des del seu camp d'acció filen un discurs de valencianisme exigent i rigorós.

També és de destacar el coneixement que té l'autor del món editorial valencià i de l'àmbit de les revistes que intentaren ser laboratoris del pensament d'abans de la guerra, el franquisme i la Transició.

Són uns articles fets amb el fetge però amb dolçor. Cosa que ens fa falta.

La Catalunya carolíngia

Assaig

Atles del Comtat d'Urgell (788-993)

Jordi Bolòs i Víctor Hurtado

Rafael Dalmau, Editor

Barcelona, 2007

Ferran Aisa

L'assaig que presenten els historiadors Jordi Bolòs i Víctor Hurtado és fonamental per veure l'evolució carolíngia a les nostres terres durant els gairebé dos segles que va durar el seu domini. L'obra posa a l'abast del públic una joia, uns volums editats acuradament. L'*Atles* és un treball exhaustiu que es complementa amb fotografies, gràfics i mapes. N'han aparegut sis volums que recorren els viaransys de la Marca Hispànica, etapa històrica que es va iniciar a la segona meitat del segle VIII i va acabar prop de l'any 1000. Són els atles corresponents als comtats de Besalú, Girona, Empúries, Osona i Manresa.

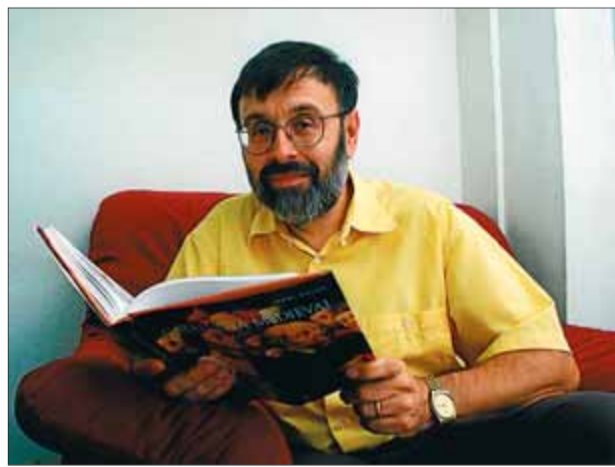
Queden pendents d'edició els atles dels comtats de Cerdanya, Conflent i Berga; Pallars i Ribagorça; Rosselló,

Vallespir i Fenolleda; Barcelona i, finalment, l'atles de la Catalunya musulmana (Lleida, Balaguer i Tortosa).

Els autors han tractat amb fidelitat l'abundant documentació d'aquesta època, una de les més ben conservades d'Europa, per tal de desenvolupar el seu treball històric. Els documents permeten cartografiar amb detall els territoris que aleshores pertanyien a Catalunya Vella o depenien de la monarquia franca.

L'*Atles* recull una cartografia dels dominis i els drets de tots els senyors i els grans propietaris. Mapes de la zona geogràfica acompanyada dels topònims preromans, romans, germànics... Mapes econòmics dedicats a l'agricultura, a les vies de comunicació i a les ciutats més importants. Mapes de les campanyes militars, de les revoltes, dels monestirs, de les advocacions...

Els autors repassen la història de l'època des de l'heretgia del bisbe Feliu a la intervenció de Carlemany, passant pels primers comtes de l'Urgell fins a arribar a Guifré el Pelós i la seva descendència. Un llibre magnífic.

Jordi Bolòs, un dels dos autors d'aquest assaig. JORDI GARCIA

Oscar Wilde de poble

Poesia

El temps de la terra

Jordi Gabarró

Viena. Barcelona, 2007

Xènia Dyakonova

Per culpa dels meus orígens no em puc estar de traçar paral·lelismes entre els poetes catalans i els russos. Encara que totes dues cultures són molt diferents l'una de l'altra, hi ha coses que coincideixen. El poeta Serguei Iessenin, famós per cantar la terra natal i la natura, va dir d'un altre escriptor, Konstantin Kliúiev, que era amic seu: "És un Oscar Wilde amb espanyolisme". Volia dir que Kliúiev era un home senzill, de poble, sense sofisticació aristocràtica de cap mena, va dir d'un altre escriptor, Konstantin Kliúiev, que era amic seu: "És un Oscar Wilde amb espanyolisme". Volia dir que Kliúiev era un home senzill, de poble, sense sofisticació aristocràtica de cap mena, va dir d'un altre escriptor, Konstantin Kliúiev, que era amic seu: "És un Oscar Wilde amb espanyolisme". Volia dir que Kliúiev era un home senzill, de poble, sense sofisticació aristocràtica de cap mena, va dir d'un altre escriptor, Konstantin Kliúiev, que era amic seu: "És un Oscar Wilde amb espanyolisme".

Aquesta dita iesseniana m'ha vingut a la memòria quan he llegit el poemari més recent de Jordi Gabarró. Es tracta d'un poeta nascut el 1944 a Sant Guim de Freixenet, a la comarca de la Segarra, que ja té set llibres de poemes publicats, i tanmateix conserva en els seus versos una ingenuïtat saludable i inherent a la pròpia essència de la poesia. És a dir, una manera de mirar les coses, de sentir-les i d'expressar-les, amb l'ànim sorprès i agraiat, propi d'un jove. Gabarró també s'alimenta de la natura, més concretament de la que veu a la seva terra, i en parla amb una veritable exaltació. També reflexiona sobre la naturalesa indesxifrable de l'home, alaba el gènere femení, remarca el pas del temps i es preocupa pels efectes destructius del progrés.

El que distingeix el seu estil és el fet de tallar els versos d'una manera brusca, deixant a cada línia només una o dues paraules, com si cadascuna fos un teleograma, la qual cosa dóna més dinamisme i més energia a tot el que diu. En molts poemes hi ha humor, ironia i sarcasme, que potser no serien tan punyents si no fos per aquesta segmentació peculiar de l'escriptura, i fins i tot algunes idees massa gastades no ho semblen tant gràcies a aquest truc gràfic. Això, un altre cop, em fa pensar en un altre rus: Maiakovski posava només un mot a cada vers, perquè li pagaven la feina per versos, i així cobrava més. No obstant això, era un poeta potentíssim i molt original.

Aranès universal

Assaig

Gramàtica aranesa

Aitor Carrera

Pagès Editors. Lleida, 2007

Xavier Gual

Encara que sembli sorprenent, ens trobem davant la primera gramàtica moderna de l'aranès. Fins ara s'ha anat passant amb les *Normes ortogràfiques der aranés* publicades el 1983 i revisades el 1999, que en realitat són la simple i incompleta aplicació a l'aranès de les normes

de l'occità que va fer Loïs Alièbert, pare de la *Gramàtica Occitana* (1935). En canvi, Aitor Carrera (Balaguer 1976), professor de la Universitat de Lleida i membre de la secció de lingüística de l'Institut d'Estudis Aranesi, ha fet justícia a aquesta necessitat. Ell ha treballat l'occità que es parla concretament a l'Aran —una varietat del gascò pirinenc o de muntanya— i n'ha destacat les particularitats més remarcables. El treball, a més, l'avalua el catedràtic de la Universitat de Barcelona i director de la *Gramàtica del català contemporani*, Joan

Solà, que en signa el prefaci. L'existència d'aquesta gramàtica respon, a dia d'avui, tant a una necessitat de caràcter administratiu com lingüística. Es calcula que el nombre de parlants de l'aranès no supera els set mil, i que l'occità en té uns tres milions repartits entre els Estats espanyol, francès i italià.

La gramàtica de Carrera és normativa i descriptiva, amb una doble funció, ser una eina d'ús tant per a un especialista com per a un simple parlant, o fins i tot un neòfit. S'inicia amb les característiques bàsiques

de l'aranès i algunes particularitats pròpies, també gràfiques. Després continua amb la fonètica vocàlica i consonàntica, el contacte de sons, l'accentuació, l'article definit, el gènere i el nombre, i els diferents tipus de pronoms, demostratius i possessius. Es completa amb la morfologia verbal de les tres conjugacions, els verbs irregulars i una extensa bibliografia. A més, tots els apartats inclouen exemples tant dels usos correctes com dels incorrectes. Podem afirmar, per tant, que aquesta és una gramàtica rodona i en-

tenedora, de fàcil ús, que es concentra en menys de tres-cents pàgines.

El desconeixement sobre la realitat lingüística de l'aranès en el mateix Principat de Catalunya encara és molt gran. Sortosament, en els darrers anys ha nascut una renovada i renovadora sensibilitat per la cultura i la llengua occitanes. L'aranès també s'ha sumat a aquesta empenta. La gramàtica de Carrera és el millor treball que s'ha fet mai en aranès i sobre l'aranès. Per fi es tenen les eines, ara només queda començar a llaurar.